

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

29.05.2017 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

bica-bg.org

✓ **Работодатели от Европа и Азия готови да прилагат представените от АИКБ иновации в борбата със сивата икономика**

Признатият за иновация, включително на европейско ниво, композитен индекс „Икономика на светло“, разработен от Асоциация на индустриалния капитал в България предизвика огромен интерес по време на провеждащото се в Ереван IX-то Общо събрание на [Международния координационен съвет на организациите на работодателите \(МКСОР\)](#). Председателят на АИКБ Васил Велев запозна лидерите на работодателски организации от Европа и Азия с последователните усилия в България да се намали дела на сивата икономика в страната. Председателите на работодателски организации от Казахстан, Украйна, Беларус, Латвия, Полша, Армения и още 9 държави, членове на МКСОР бяха заинтригувани от представения уникален инструмент за измерването на сивия сектор в България, плод на съвместните усилия на държава, бизнес и всички заинтересовани страни. Васил Велев коментира, че след временното спадане на Композитния индекс през 2014 г., през 2015 г. и 2016 г. той нараства и това е резултат на реалната политическа стабилност у нас, на укрепването на експорта, както и на редица нови промени в нормативната уредба. Сред тези промени са приетите изменения и допълнения в Закона за достъп до обществена информация, които водят до широкообхватно въвеждане на така наречените „отворени данни“.

Лидерите на работодателските организации бяха единни в позицията си, че нелоялната конкуренция срива пазара, ощетява бюджетните системи и изкривява пазара на труда. Председателят на АИКБ даде като пример допитване сред българските предприемачи, които са изтъкнали основните причини за развитие на сивия сектор. На първо място е неефективността на контролните и разследващи органи с 54.3%. Наличието на твърде високи Минимална работна заплата и осигурителни прагове влияе с 43.1%. На трето място по тежест са факторите - чести промени в нормативната база и корупция сред чиновниците с около 39%.

Ротационният председател на МКСОР и председател на Съюза на арменските работодатели Гагик Макарян заяви пред местните медиите, че разчита на българското правителство и на АИКБ да подпомагат Армения по въпроса за прилагането на българския опит в намаляването на сивата икономика. "За нас това е много важно, защото България през 2018 г. поема председателството на Съвета на ЕС и страни като Армения могат да се обърнат към Европейската банка или други международни донори за прилагане на българския опит в Армения, а България може да бъде наш наставник", каза той.

Участниците в срещата обсъдиха още проблемите свързани с липсата на квалифицирана работна ръка и възможностите за облекчаване на достъпа на работници от страни от Европа и Азия. Особено интересни са възможностите за сътрудничество в това отношение с Украйна, Армения, Молдова, Виетнам и др.

За повече информация вижте [публикацията в сайта ни](#) и приложеното към нея [прессъобщение](#).

[БТА](#)

✓ Работодатели от Европа и Азия готови да прилагат представените от АИКБ иновации в борбата със сивата икономика *Ереван, Армения*

По време на заседанието председателят на АИКБ Васил Велев запозна лидерите на работодателски организации от Европа и Азия с последователните усилия в България да се намали дела на сивата икономика в страната.

Признатият за иновация, включително на европейско ниво, композитен индекс "Икономика на светло", разработен от Асоциация на индустриалния капитал в България предизвика огромен интерес по време на провеждащото се в Ереван IX-то Общо събрание на Международния координационен съвет на организациите на работодателите (МКСОР - <https://mksor.org>).

Председателят на АИКБ Васил Велев запозна лидерите на работодателски организации от Европа и Азия с последователните усилия в България да се намали дела на сивата икономика в страната. Председателите на работодателски организации от Казахстан, Украйна, Беларус, Латвия, Полша, Армения и още 9 държави, членове на МКСОР бяха заинтригувани от представения уникален инструмент за измерването на сивия сектор в България, плод на съвместните усилия на държава, бизнес и всички заинтересовани страни. Васил Велев коментира, че след временното спадане на Композитния индекс през 2014 г., през 2015 г. и 2016 г. той нараства и това е резултат на реалната политическа стабилност у нас, на укрепването на експорта, както и на редица нови промени в нормативната уредба. Сред тези промени са приетите изменения и допълнения в Закона за достъп до обществена информация, които водят до широкообхватно въвеждане на така наречените "отворени данни".

Лидерите на работодателските организации бяха единни в позицията си, че нелоялната конкуренция срива пазара, ощетява бюджетните системи и изкривява пазара на труда. Председателят на АИКБ даде като пример допитване сред българските предприемачи, които са изтъкнали основните причини за развитие на сивия сектор. На първо място е неефективността на контролните и разследващи органи с 54.3%. Наличието на твърде високи Минимална работна заплата и осигурителни прагове влияе с 43.1%. На трето място по тежест са факторите - чести промени в нормативната база и корупция сред чиновниците с около 39%.

Ротационният председател на МКСОР и председател на Съюза на арменските работодатели Гагик Макарян заяви пред местните медии, че разчита на българското правителство и на АИКБ да подпомагат Армения по въпроса за прилагането на българския опит в намаляването на сивата икономика. "За нас това е много важно, защото България през 2018 г. поема председателството на Съвета на ЕС и страни като Армения могат да се обърнат към Европейската банка или други международни донори за прилагане на българския опит в Армения, а България може да бъде наш наставник", каза той.

Участниците в срещата обсъдиха още проблемите свързани с липсата на квалифицирана работна ръка и възможностите за облекчаване на достъпа на работници от страни от Европа и Азия. Особено интересни са възможностите за сътрудничество в това отношение с Украйна, Армения, Молдова, Виетнам и др.

[България утре \(bulgaria.utre.bg\)](http://bulgaria.utre.bg)

✓ Нелоялната конкуренция срива пазара, категорични са международни работодатели

27 май 2017, 11:23 | Руслан Иванов

Дискутираха основните причини за развитие на сивия сектор

Нелоялната конкуренция срива пазара, ощетява бюджетните системи и изкривява пазара на труда. Около това мнение се обединиха лидерите на работодателските организации по време на провеждащото се в Ереван IX-то Общо събрание на Международния координационен съвет на организациите на работодателите (МКСОР), съобщиха от АИКБ.

Председателят на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) даде като пример допитване сред българските предприемачи, които са изтъкнали основните причини за развитие на сивия сектор.

На първо място е неефективността на контролните и разследващи органи с 54.3%. Наличието на твърде високи Минимална работна заплата и осигурителни прагове влияе с 43.1%, според допитването сред българските работодатели. На трето място по тежест са факторите - чести промени в нормативната база и корупция сред чиновниците с около 39%.

По време на срещата интерес предизвика композитния индекс "Икономика на светло", който е разработен от Асоциация на индустриалния капитал.

Председателят на АИКБ Васил Велев запозна лидерите на работодателски организации от Европа и Азия с последователните усилия в България да се намали дела на сивата икономика в страната.

Председателите на работодателски организации от Казахстан, Украйна, Беларус, Латвия, Полша, Армения и още 9 държави, членове на МКСОР бяха заинтригувани от представения инструмент за измерването на сивия сектор в България. Той е резултат на съвместните усилия на държава, бизнес и всички заинтересовани страни.

Васил Велев коментира, че след временното спадане на Композитния индекс през 2014 г., през 2015 г. и 2016 г. той нараства и това е резултат на реалната политическа стабилност в страната, на укрепването на експорта, както и на редица нови промени в нормативната уредба. Промените в Закона за достъп до обществена информация водят до широкообхватно въвеждане на така наречените "отворени данни", обясниха от АИКБ.

Ротационният председател на МКСОР и председател на Съюза на арменските работодатели Гагик Макарян заяви пред местните медии, че разчита на българското правителство и на АИКБ да подпомагат Армения по въпроса за прилагането на българския опит в намаляването на сивата икономика.

"За нас това е много важно, защото България през 2018 г. поема председателството на Съвета на ЕС и страни като Армения могат да се обърнат към Европейската банка или други международни донори за прилагане на българския опит в Армения, а България може да бъде наш наставник", каза той.

Участниците в срещата обсъдиха още проблемите свързани с липсата на квалифицирана работна ръка и възможностите за облекчаване на достъпа на работници от страни от Европа и Азия. Особено интересни са възможностите за сътрудничество в това отношение с Украйна, Армения, Молдова, Виетнам и др.

news.bg

✓ **Нелоялната конкуренция срива пазара, категорични международните работодатели**

Нелоялната конкуренция срива пазара, ощетява бюджетните системи и изкривява пазара на труда. Около това мнение се обединиха лидерите на работодателските организации по време на провеждащото се в Ереван IX-то Общо събрание на Международния координационен съвет на организациите на работодателите (МКСОР), съобщиха от АИКБ.

Председателят на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) даде като пример допитване сред българските предприемачи, които са изтъкнали основните причини за развитие на сивия сектор.

На първо място е неефективността на контролните и разследващи органи с 54.3%. Наличието на твърде високи Минимална работна заплата и осигурителни прагове влияе с 43.1%, според допитването сред българските работодатели. На трето място по тежест са факторите - чести промени в нормативната база и корупция сред чиновниците с около 39%.

По време на срещата интерес предизвика композитния индекс "Икономика на светло", който е разработен от Асоциация на индустриалния капитал.

Председателят на АИКБ Васил Велев запозна лидерите на работодателски организации от Европа и Азия с последователните усилия в България да се намали дела на сивата икономика в страната.

Председателите на работодателски организации от Казахстан, Украйна, Беларус, Латвия, Полша, Армения и още 9 държави, членове на МКСОР бяха заинтригувани от представения инструмент за измерването на сивия сектор в България. Той е резултат на съвместните усилия на държава, бизнес и всички заинтересовани страни.

Васил Велев коментира, че след временното спадане на Композитния индекс през 2014 г., през 2015 г. и 2016 г. той нараства и това е резултат на реалната политическа стабилност в страната, на укрепването на експорта, както и на редица нови промени в нормативната уредба. Промените в Закона за достъп до обществена информация водят до широкообхватно въвеждане на така наречените "отворени данни", обясниха от АИКБ.

Ротационният председател на МКСОР и председател на Съюза на арменските работодатели Гагик Макарян заяви пред местните медии, че разчита на българското правителство и на АИКБ да подпомагат Армения по въпроса за прилагането на българския опит в намаляването на сивата икономика.

"За нас това е много важно, защото България през 2018 г. поема председателството на Съвета на ЕС и страни като Армения могат да се обърнат към Европейската банка или други международни донори за прилагане на българския опит в Армения, а България може да бъде наш наставник", каза той.

Участниците в срещата обсъдиха още проблемите свързани с липсата на квалифицирана работна ръка и възможностите за облекчаване на достъпа на работници от страни от Европа и Азия. Особено интересни са възможностите за сътрудничество в това отношение с Украйна, Армения, Молдова, Виетнам и др.

[Капитал](#)

✓ **Болни или изобретателни**

Разходите на държавата и бизнеса за болнични растат всяка година от 2013 г. насам с по над 10% годишно

Лилия Игнатова

В микрофирмите (с до 10 души персонал) се взимат най-много почивни дни поради болест.

Темата накратко

- Разходите на държавата и бизнеса за болнични растат всяка година от 2013 г. насам с по над 10% годишно. Увеличават се и дните, в които работещите боледуват

- Върху растящите болнични влияят различни фактори - от лоша демография, през липсата на гъвкава заетост до откривена злоупотреба със системата.

- Постоянният ръст на дните, в които работещите отсъстват от работа заради боледуване, обаче поставя въпроса за липсата на контролен механизъм.

"Предвид дефицита на работна ръка работодателите не могат да вземат мерки." (Васил Велев, председател на АИКБ).

Алекс работи в малка фирма в София и иска да отиде на море, но вече е използвал всичките си дни платен годишен отпуск. Това го води до чакалнята на личния му лекар, който услужливо му издава болничен лист. Ден по-късно той е на плажа и се наслаждава на слънцето и предстоящите няколко дни почивка. Единственото, за което трябва да внимава, е да не публикува снимки в социалните мрежи, защото работодателят му също е там.

Алекс далеч не е единственият с подобна история. Мотивите, които карат хората да ползват болничния като заместител на отпуската, са различни. Но вероятно заместването на отпуска с болничен е един от факторите, които влияят върху тенденцията разходите на държавата и бизнеса за болнични да растат всяка година от 2013 г. насам с по над 10% годишно.

Увеличават се и дните, в които работещите боледуват - с между 6% и 11% за периода 2013 - 2016 г., показват данни на Българската стопанска камара (БСК). Те са обобщение на информацията, която публикува Националният осигурителен институт, и на данните на работодателските организации за първите три дни болнични, които се поемат от бизнеса.

Други фактори са застаряващо население и липса на гъвкава заетост. И тъй като статистиката е оскъдна, анализът кой фактор каква тежест има, е труден. Постоянният ръст на дните, в които работещите отсъстват от работа заради боледуване, обаче поставя въпроса за липсата на контролен механизъм.

Здравето преди всичко

Демографията на населението, която се влошава с всяка изминала година, е безспорно важен елемент. През 2016 г. например младите хора на възраст между 20 и 34 години са намалели с 42.8 хил., докато тези над 65 години са се повишили с малко над 10 хиляди. Накратко - българският пазар на труда зависи във все по-голяма степен от по-възрастната част от населението. А то, логично, боледува повече. Григор Димитров, главен директор "Осигурителни отношения" в БСК, обръща внимание, че по данни на Министерството на здравеопазването повече от половината население в страната има скрито заболяване. Нараства и броят на оплакваните се от заболявания на сърдечно-съдовата система.

Ако се вземе предвид официалната статистика, спрямо останалите държави - членки на Европейския съюз, картината далеч не е толкова мрачна. България е с един от най-ниските дялове от населението с хронични и други здравословни проблеми. По данни на Евростат през 2015 г. едва 21.4% от българите над 16 години са споделили подобни оплаквания – значително под средното за съюза ниво от над една трета. Трябва да се има предвид обаче, че тази статистика е на база анкети и вероятно има изкривявания. Също така здравната статистика в България е известна с това, че не е сред най-адекватните в съюза, а здравната култура на хората е сред ниските. В години с грипни епидемии броят на издадените болнични логично също би трябвало да е по-голям, каквато беше 2016 г.

В малките фирми са най-болни

Здравословното състояние на нацията може да е фактор за увеличаващите се болнични, но далеч не е единственият. Освен ако служителите с по-лабилно здраве не работят предимно в микрофирми. Данните на БСК показват, че там се взимат най-много почивни дни поради болест. Например работещите в дружества с над 500 души персонал са взели 3.3 милиона дни платен болничен, а във фирмите с до 10 лица цифрата е почти същата - 3.2 милиона дни. В същото време в малките компании работят със 125 хил. души по-малко, отколкото в големите.

"Очевидно има заинтересовани да се ползват болнични листове от тези фирми. Те са ползвали два пъти повече болнични в сравнение с компаниите до 20 души персонал. Явно има проблем, който не е свързан само със здравословни проблеми", коментира Димитров.

"Капитал" потърси статистика за хоспитализациите в страната през последните години, но от здравната каса заявиха, че това са данни, които трябва да се поискат по Закона за достъп до обществена информация.

Има и други причини

Липсата на баба и дядо подръка или пък невъзможността на родителите да си позволят гледачка, също понякога водят до кабинета на личния лекар за допълнителни почивни дни. "Когато децата са във ваканции, някои родители също прибегват до взимането на болнични листове. Жените ползват с 60% повече болнични в сравнение с мъжете", казва Григор Димитров. Проблемът идва и от здравната система – някои скъпоструващи изследвания например могат да се направят само ако пациентът бъде хоспитализиран, защото в противен случай на лечебното заведение няма да му бъде изплатена клиничната пътека. Всеки престой в болницата обаче обикновено е свързан и с право на болнични след това.

"Лошата административна система също е причина някои хора да прибегват до взимането на болнични вместо отпуска. Ако бъдат въведени повече електронни услуги, това няма да се налага", е личното мнение на Димитров.

Кой покрива сметката

Казусът с болничните листове засяга както държавата, така и бизнеса. От началото на 2010 г. работодателите плащат първите три дни от болничните, които са в размер на минимум 70% от месечното брутно възнаграждение. От четвъртия ден нататък сметката се плаща от Националният осигурителен институт. Въвличането на бизнеса беше представено като временна мярка с цел да се ограничат злоупотребите, но явно тя не дава резултат. През 2016 г. бизнесът е изплатил 144 млн. лв. за болнични, а НОИ - 445.9 млн. лв. Общо тези разходи нарастват с годишен темп над 10% през последните четири години. Една част от увеличението се дължи на ръста на заплатите и осигурителните прагове, друга – на дните болнични. Тук идва и вторият фактор - липсата на контрол. "В данните се забелязва тревожна тенденция – най-голям е ръстът на четиридневните болнични. Работодателите няма как да преценят дали болничният лист е даден правилно или неправилно", коментира Григор Димитров от БСК.

Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) не смята, че става дума за влошаващо се здравословно състояние на хората, а по-скоро за безконтролно отпускане на болнични листове. "Предвид дефицита на работна ръка работодателите не могат да вземат мерки. При затягане на дисциплината работниците напускат и отиват в друга компания, където фирмените политики по отношение на болничните дни са по-леки", допълва още той.

Решението на проблема трябва да започне със събиране на информация за това кой колко болнични листа издава, счита Велев. "Трябва да се анализира сериозно проблемът и да се вземат мерки на база събраната подробна статистическа информация", коментира той. Всъщност идеята за мониторинг е обсъждана и преди, но така и не се е стигнало до конкретна реализация. "В момента няма такъв контрол или ако има, той не е публичен. Така ще се вижда кои са центровете, които "произвеждат" много болнични", добавя Димитров. "Има и някакъв елемент на народопсихология - българите смятат, че болничният лист е нещо безплатно и не влияе на нищо. Но когато хората не ходят на работа, не се произвежда, а в същото време се използват социалните фондове. Режим клона, на който стоим", обобщава той.

Работодателските организации обаче пропускат още един момент – липсата на гъвкава заетост, която може да реши до някаква степен проблема с отсъствията чрез болничен.

"Капитал" попита НОИ дали има данни за това дали болничните се увеличават около национални празници и ученически ваканции. От там отговориха, че няма такава статистика, тъй като декларирането на болничните става по-късно и реално датите не съвпадат.

Важни обществено-икономически и политически теми

Класа

✓ Влизането на България в Еврозоната обсъждат в София в петък

Присъединяването на България към Еврозоната и стабилността на финансовия пазар ще обсъждат в петък в София европейският комисар за еврото, финансовата стабилност, банковите услуги и социалната политика Валдис Домбровскис и българските власти.

След близо шест месечна пауза, заради липса на редовно правителство, комисарят Домбровскис е първият официален представител на Европейската комисия, който посещава страната след съставянето на новото правителство.

Срещите на заместник-председателя на ЕК по въпросите на еврото и социалния диалог ще са с премиера Бойко Борисов, както и с финансовия министър Владислав Горанов, със социалния министър Бисер Петков. Валдис Домбровскис ще има среща и с управителя на БНБ Димитър Радев. Визитата на латвийския представител в ЕК ще се проведе в контекста на представения миналата седмица годишен доклад по процедурата "Европейски семестър".

Брюксел отправи четири препоръки към България – да продължи подобряването на събираемостта на данъците, да намали рисковете пред финансовата стабилност, да се прилагат повече политики и социални услуги за групи в неравностойно положение, както и да се изпълняват стриктно правилата за провеждане на обществени поръчки.

В. Труд

✓ Европейската централна банка: През 2016 г. финансовата интеграция в еврозоната бе в застой

ЕЦБ приканва държавите членки на ЕС да наблегнат върху плановете за създаване на пълномащабен банков съюз в блока

Според Европейската централна банка (ЕЦБ) през изминалата година финансовата интеграция в еврозоната е била "в застой", поради което тя приканва държавите членки на ЕС да наблегнат върху плановете за създаване на пълномащабен банков съюз в блока.

В последната си двугодишна оценка за състоянието на споделянето на финансовия риск в 19-те страни от еврозоната ЕЦБ заяви, че този индикатор за интеграция се е "понижил" през изминалата година, слагайки край на плахия напредък след дълговата криза в еврозоната.

Застоят отчасти се дължи на "различните икономически перспективи в отделните държави, на глобалните колебания в поносимостта към риск и на политическата несигурност през годината", коментират от ЕЦБ.

Финансовата интеграция и повишеното споделяне на риска се разглеждат като ключови фактори за бъдещата устойчивост на икономиката в еврозоната към сътресения от рода на забавяне в икономическия растеж, проблеми в банковия сектор и лоши инвестиционни нива.

След дълговата криза от 2010 г. еврозоната предприе плановете за създаване на единен банков съюз, който в крайна сметка да гарантира депозитите в целия блок, да наложи единни банковите регулации и да позволи безпроблемно кредитиране от страна на банките в рамките на единния пазар в ЕС.

Но цялостното завършване на банковия съюз бе затруднено от политическите разногласия между Германия и останалите страни членки.

"Банковият съюз и съюзът на капиталовите пазари са несъмнено двете основни политически инициативи, които ще послужат като катализатор за финансовата интеграция в ЕС през идните години", каза вицепрезидентът на ЕЦБ Витор Констансио.

"Двата проекта следва да се разглеждат като взаимно подсилващи се инициативи, които могат да тласнат единния пазар на финансови услуги към следващо по-високо ниво", заяви в петък португалският централен банкер.

Докладът на ЕЦБ констатира, че "споделянето на риска между държавите все още е ниско, а споделянето на частния финансов риск не допринася много за него".

Централната европейска банка заяви, че подкрепя мерките за създаване на съвместно депозитно застраховане в Еврозоната – мярка, на която се противопоставя финансовото министерство в Берлин.

Друго потенциално средство за обединяване на разпокъсаните кредитни пазари е създаването на повече общоевропейски банки, което "би могло да подпомогне финансовата интеграция и да насърчи споделянето на риска чрез кредитните пазари на дребно", се казва още в доклада на ЕЦБ.

✓ София става световна столица на виното

За първи път България е домакин на световния конгрес по лозарство и винарство. През тази година в София е 40-тото му юбилейно издание.

Над 1000 делегати от цял свят ще имат възможността да научат повече за българското вино. Официалното откриване на световния конгрес е на 29-ти май, форумът продължава до 2 юни. За най-важното събитие в света на виното за годината в София пристигат представители от всички 46 държави-членки на Международната организация по лозата и виното – OIV. Сред участниците са и висши представители на държавната власт и бизнеса, водещи световни експерти енолози, дегустатори, видни търговци на вина, лозари и винопроизводители.

В рамките на конгреса се поставят основните въпроси, които засягат сектора, и се взимат решения за конкретни политики за развитие на винарството и лозарството. Гостите ще имат възможност да се запознаят и дегустират продукцията на български производители в ключови за винопроизводството райони в България.

Провеждането на конгрес от такъв ранг у нас е голяма реклама за българското вино и за България, като водеща страна винопроизводител. България е шестият най-голям износител на вино в света, като винопроизводството датира още от тракийско време. Провеждането на конгреса у нас ще увеличи износа през следващата година значително. Събитие от подобен мащаб дава рядка възможност за популяризиране на българското вино и на България като винена дестинация. Конгресът ще бъде официално открит от министъра на земеделието, храните и горите Румен Порожанов. В събитието ще участват проф. д-р Моника Кристман – президент на Международната организация по лозата и виното, както и министри.

[В. Сега](#)

✓ Финансовата грамотност е предизвикателство дори пред развитите страни

Уменията на децата да боравят със сметки и пари зависят до голяма степен от родителите. Но това не бива да е картбланш за бездействие от страна на институциите, показва ново изследване в рамките на PISA 2015

Йоана Петрова

Колкото по-рано започне обучението във финансови компетентности, толкова по-добре. А финансово грамотните деца умеят да спестяват, по-вероятно е да завършат висше образование и да се насочат към висококвалифицирана работа. В същото време твърде много деца, даже в развитите страни с висока степен на грамотно население, нямат елементарни финансови познания. Това показва ново изследване на финансовите компетентности на 15-годишните ученици, проведено в рамките на PISA 2015. Резултатите от него бяха огласени тези дни. PISA мери за втори път финансовата грамотност на децата, но за съжаление България не участва в тази част на изследването. Включени са само 15 страни и административни райони.

PISA 2015 показва, че дори в страни, които иначе стоят добре в изследването по четивна грамотност и математика, като Австралия, Италия, Холандия, САЩ, Полша, поне една пета от учениците са под базовото ниво на финансова грамотност. Това означава, че тези деца не разбират смисъла на елементарен бюджет и не правят връзка между употребата на едно превозно средство например и разходите, които гълта то.

Авторите на изследването очертават няколко ключови насоки за анализ. Първо, родителите играят ключова роля при формирането на базовите финансови познания на децата. По-грамотни са тези деца, които говорят вкъщи за пари и спестяване. От друга страна, финансовата грамотност на децата е тясно свързана със социално-икономическия статут на семейството и произхода на родителите, т.е. ако се разчита само на родителите, то огромни групи деца ще останат неграмотни финансово, предупреждават изследователите. Инвестицията в такъв тип обучение на ранен етап е ключова за финансовата грамотност. Но когато обръщат внимание на децата, образователните институции трябва да не забравят и родителите, се посочва в доклада.

Второ, доброто ниво по математика и четивни умения помага в навигацията на финансовите въпроси - от изчисляването на лихва до изчитането на банков документ. Но това не е всичко, което е от значение. PISA 2015 откроява много уникални елементи на финансовата грамотност - способността например да разбереш, че някои оферти са твърде хубави, за да са истина, да схванеш смисъла на облагането върху доходите или пък умениято да различаваш фалшивите писма по имейла. Децата в представящите се най-добре страни и административни райони - фламандската общност в Белгия, районите Пекин, Шанхай, Цзянсу, Гуандун в Китай, Канада, Русия, имат по-високи резултати от прогнозираното на база постиженията им по математика и четене.

На трето място, достъпът до финансови услуги от по-ранна възраст предоставя на децата възможност да учат чрез реални ситуации и житейски опит. Това обаче влече след себе си и нови предизвикателства - благодарение на дигиталните технологии все повече хора имат достъп до широк набор от финансови инструменти, но пък с това и измамите стават все по-изобретателни.

Като цяло 22% от участвалите деца в 15-те държави и райони са в долните нива на грамотност, а високограмотни са само 12%. На най-ниското ниво - първо, от децата се очаква да правят разлика между нужда и желание, да могат да вземат елементарни решения за ежедневните си разходи и да познават предназначението на прости финансови документи като фактура. Както и при другите изследвания на PISA, второ ниво е границата на базовата грамотност, т.е. поне толкова е необходимо за нормално функциониране в обществото. В САЩ 22% от децата са под базовата грамотност, в Италия, Австралия и Полша делът на неграмотните е около 20%, в Холандия - около 19%. Доста по-добре се представят 15-

годишните от фламандската общност в Белгия - там само 12% са на първо ниво или под него, а в Канада 13% са на това ниво.

В някои от слабите страни по други показатели делът на финансово неграмотните е значителен - 38% на първо и по-ниско ниво в Чили, 35% в Словакия, 53% в Бразилия, 48% в Перу. Тук впечатление прави Русия, където делът на финансово неграмотните е много нисък спрямо другите резултати - 11%.

Най-високото ниво е пето. Децата, които са в този сегмент на резултатите, могат да решават по-сложни финансови проблеми, практически такива, с каквито се очаква да се сблъскат като възрастни. Те умеят да забелязват дребни, но важни детайли във финансовата документация, като например такси за трансакция, и умеят да прогнозират последствията от финансови решения, което демонстрира познаване на по-широката финансова картина, например смисъла на подоходното облагане.

Едно странично наблюдение на изследователите - в рамките на една държава има по-големи различия по региони, отколкото между различните държави. Това е логично, като се има предвид, че достъпът на децата до пари и социално-икономическият статут на семейството имат пряко отношение към финансовата им грамотност. Разлики между момчета и момичета има, но трудно се очертава тенденция. В Италия например момчетата са по-финансово грамотни от момичетата. В Австралия, Литва, Словакия, Испания е обратното - момичетата са по-добри със сметките.

И още един любопитен факт - 56% от всички ученици, обхванати в изследването, вече имат банкова сметка. Тази осреднена стойност обаче крие големи различия. В Белгия, Канада и Холандия над 70% от 15-годишните имат банкова сметка, но в Чили, Италия, Литва, Полша този дял е по-малко от 40%. Средно в изследването 64% от учениците изкарват пари под някаква форма на заетост - формална или неформална.

Къде сме ние

Едно изследване на "Алфа ризърч" отпреди 2-3 години сред ученици от 9-и, 10-и, 11-и и 12-и клас показва, че 55% сами се определят като недостатъчно финансово грамотни. Един на всеки 14 се смята за добре подготвен, що се отнася до личните му финанси. Учениците познават слабо и функциите на държавните регулаторни органи във финансовия сектор. От частните финансови институции най-разпознаваеми са заложените къщи. 53% от анкетираните казват, че родителите им искат те да планират разходите си за седмицата или месеца. Семействата изискват от децата да проявяват финансова активност. 20% от децата казват, че родителите им винаги искат отчет на разходите, а 52% - някой път им искат, друг път - не. В рамките на изследването е проведен и тест от 7 задачи, като средната успеваемост е 3.

Investor.bg

✓ Какво ще движи пазарите през седмицата

В понеделник, 29 май, президентът на Европейската централна банка (ЕЦБ) Марио Драги ще има изявление. Драги ще отговаря на въпросите на депутати от Комисията по икономически и парични въпроси на Европейския парламент (ЕП).

Във вторник, 30 май, се очакват данни от Япония за безработицата, продажбите на дребно и разходите на домакинствата. Германските власти ще публикуват данни за вноските цени и за инфлацията.

Във Франция се очакват данни за потребителските разходи и ръста на икономиката през първото тримесечие.

В Канада ще има данни за баланса по текущата сметка.

Властите в САЩ ще публикуват индекса на цените на стоките за лично потребление – любимият инструмент на Фед за следене на инфлацията. Ще бъдат публикувани и данни за потребителското доверие.

В сряда, 31 май, се очакват официалните доклади за активността в секторите на услугите и на промишлеността в Китай.

В Германия ще има данни за продажбите на дребно и безработицата.

Евростат ще публикува предварителни данни за инфлацията в еврозоната през май.

Федералният резерв публикува т.нар. Бежова книга, в която отделните клонове на централната банка правят оценка на финансовите условия в различните региони в САЩ.

В четвъртък, 1 юни, ще бъде публикуван индекс за бизнес активността в китайската промишленост на икономическото списание „Цайсин“ (Caixin).

Във Великобритания също ще има данни за бизнес активността в сектора на промишлеността, изготвен от частната компания Markit.

Компанията ADP публикува своите данни за заетостта в частния сектор в САЩ. Освен това ще излязат и традиционните данни за подадените заявки за помощи при безработица в САЩ, както и за производителността на труда.

В петък, 2 юни, се очакват данни за безработицата в Испания.

Markit публикува доклада си за бизнес активността в сферата на строителството във Великобритания.

Властите в САЩ публикуват официалните данни за ръста на заетостта през май, както и данни за търговския баланс.